

Eylül 2014'de 22 senelik diplomatik faaliyetimi tamamlayarak, Azerbaycan Devlet Tıp Üniversitesi'nde ara verdiğim akademik faaliyetime, diplomatik hizmetimden önce başkanlığımı yaptığım Biyoloji Fizik bölümünde yabancı öğrencilere İngilizce ders vermeye başladım. Tam da o tarihlerde Türkiye Cumhuriyeti 9. Cumhurbaşkanı, siyaset dünyasının Duayeni Süleyman Demirel'den bir mektup aldım. (mektup ektedir)

Değerli Cumhurbaşkanımın Aziz kardeşim hitabıyla başlayan, Aziz dostum kelimeleriyle biten mektubu beni oldukça duygulandırmıştı. Çok sevdiğim ve değer verdiği eşi Nazmiye Hanımı kaybettikten sonra sağlığımın pek de iyi olmadığını biliyordum. Bir anlığına hayatımın benim için önemli olan anları gözümde canlandı. İlk buluşmamızı hatırladım. Azerbaycan Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak atandıktan sonra, 28 Eylül 1992'de Trabzon üzerinden

Dönmez'den Türkiye ve Türk politikacıları hakkında bilgiler almıştım.

Sayın Başbakan İTÜ mezunu, mühendis Türkiye'nin en genç Genel Müdürü, en genç başbakanı ileri seviyede İngilizce bilen, oldukça uzak görüşlü, esprili olduğumu biliyordum. "Gapı kimseye gap diye gaptırmam, benzin vardı, şeker vardı, şerbet yapıp biz mi içtik" esprilerini (özdeyişlerini) de biliyordum.

Aziz büyüğüm, Türkiye Cumhuriyeti 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile sonralar Türkiye'de (Ankara, İstanbul, Isparta, İslamköy) ve Azerbaycan'da defalarca buluşmalarımız olmuştur. Ancak ilk ve son buluşma çok farklıydı.

Başbakan Süleyman Demirel ile 30.09.1992 tarihinde Başbakanlık'ta ilk, T.C. Cumhurbaşkanı olarak ise 26.11.2014 tarihinde İslamköy'de son buluşmamızı unutmam mümkün değil. İlk buluşmamızda Başbakanlık'ta karşımda enerji dolu, baba şefkatli, Adriatik'ten Çin seddine kadar

Sayın Haydar Aliyev'den ve Aziz Dostum Hocabey'den her iki önemli kutlamayı yapabilmek adına etkinliğin tarihini 1 Kasım 1994 olarak belirlemek için izin aldım. Hocabey'in tahsis ettiği yeni yapılmış Bilkent Üniversitesi Konser Salonunda muhteşem bir şekilde tören gerçekleştirildi. Büyük şair Fuzuli'nin doğumunun 500. yıldönümü ile Büyük Devlet Adamı Süleyman Demirel'in doğumunun 70'inci yılı kutlandı.

ikaz etti. Hemen dışarı çıktım, araç telefonundan arandığımı söylediler. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel telefonda idi. Bana Sayın Haydar Aliyev'in rahatsızlandığını, hemen bir doktoru görevlendirmemi ve özel uçağıyla Bakü'ye göndermemi emrettiler.

Hemen GATA'ya döndüm ve Prof.Tbp.Tuğamiral Ertan Demirtaş'ı bularak kendisine hemen Bakü'ye uçakla gideceğini ve ge-

mirel'in fikirlerini almadan bu belge sel olmaz dedi. Sayın Cumhurbaşkanımızdan Konçalovski'yi ekibiyle beraber kabul etmesini rica ettim. İki saati aşkın bir zaman sohbet ettiler, bu sohbetin başlarında ben konuşmaların çevirisini yaptım, daha ileri zamanda İngilizce devam ettiler. Konuşmaların tamamı filme alındı. Görüşten Konçalovski çok etkilenmişti.

Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel de bu görüşmeden memnun kaldığını, kendilerinin çok kültürlü, bilgili bir aristokrat olduğunu belirtmişti.

Hakikaten eski bir Rus aristokrat soyundan olan A. Konçalovski Oskar Ödüllü Nikita Mihalkov'un ağabeyidir. 30.09.1992-26.10.2014 yılları arasında gerçekleşen buluşmaların tamamını kağıda dökmek mümkünsüzdür.

16 Mayıs 1993 yılında TBMM'de T.C. 9. Cumhurbaşkanı olarak seçildiğinde de, bu görevi 16 Mayıs 2000 yılında bu görevi bıraktığında da

Ankara'ya geldim. Elçiliğimizin Birinci ve İkinci Katipleriyle beraber Ankara Palas Devlet Konuk Evi'ne yerleştik. (Bu dönem Türkiye devleti hiçbir karşılık beklemeden göreve atanan Azerbaycan ve Orta Asya devletleri Büyükelçilerini Ankara Palas Devlet Konuk Evi'nde misafir etti. Büyükelçilik binalarının kira-

Türk dünyasına liderliğe hazır bir Başbakan Süleyman Demirel gördüm. Bu buluşmamızdaki enerji, destek Türkiye'deki 13 yıllık faaliyetime daime yardımcı olmuştur. Son buluşmamızda İslamköy'de Türkiye, Türk Dünyası İnsanlık için demokrasi, hürriyet, medeniyet uğrunda 50 yılı geride bırakan devlet ve siyaset

lanması, donatılması konusunda da yardım etti. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti Devletine müteşekkirimiz.) Bir sonraki gün Dışişleri Bakanı Sayın Hikmet Çetin'e İtimatname-min (Güven Mektubu) bir nüshasını takdim ettim. Bu sırada Başbakan ve Cumhurbaşkanının kabulünü de beklediğimi arz ettim. O akşam Dışişleri Bakanlığında Sayın Başbakan Süleyman Demirel'in 30 Eylül (bir gün sonra) saat 11:00 da Azerbaycan Büyükelçisini kabul edeceği bilgisini verdiler. Sayın Başbakanın beni hemen kabul etmesi haberiyle heyecanlanmış ve düşündürmüştü. Genellikle Başbakan ve Cumhurbaşkanının görüşme isteğini bir kaç gün, hatta bazen bir kaç hafta ertelemesi protokolde olağan bir durumdur.

Sayın Başbakanın Kardeş Azerbaycan Sefirini hiç beklemeden, görüşme isteğini hemen kabul etmesi ülkeme gösterdiği büyük saygıydı. Başbakanın kabulüne hazırlanırken Sayın Demirel hakkında bildiklerimi hatırladım. 1971-1972 yılları arasında Paris'te profesörlük çalışmalarım için bulunduğum dönemde Nobel ödüllü Profesör Alfred Kastler'le manyetik rezonans araştırmaları çalışmalarını yaparken İstanbullu ve Ankaralı arkadaşlarım- Galatasaraylı Ecole Politekniqu öğrencisi Zeki Yağlı ve Grenoble'da doktora eğitimi alan Ankaralı Mustafa

hayatını bir ömre yaymış, uzun bir mücadeleyi şerefle sonuna getirmiş Türkiye Cumhuriyeti 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel vardı. Bu ilk ve son buluşmamız arasında pek çok değerli, unutulmaz anları hatırlıyorum.

1 Kasım 1994 yılında

Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 70. yıldönümüydü. Aynı yıl Azerbaycan'da büyük Azerbaycan şairi Muhammed Fuzuli'nin 500. doğum yıldönümü devlet seviyesinde kutlanmaktaydı. Türkiye'de bu konuda hiç bir hazırlık yoktu. Türkiye Cumhuriyeti 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in büyük dostu Cumhurbaşkanımız Haydar Aliyev'den bu yıldönümü kutlamasını Türkiye'de de yapılması için destek vermesini rica ettim. Değerli dostum Hocabey İhsan Doğramacı'dan yardım istedim. Uluslararası Fuzuli sempozyumu düzenlenmesi için maddi, manevi her türlü desteği sağladı.

Azerbaycan'dan başta Cumhurbaşkanımız Haydar Aliyev olmakla, bu etkinliğe- Fuzuli sempozyumuna 200 kişilik heyet gelecekti. Büyük şair Fuzuli'nin doğumunun 500. yıldönümü ile Büyük Devlet Adamı Süleyman Demirel'in doğumunun 70'inci yılı aynı yıla denk gelmesi hoş bir tesadüftü. Cumhurbaşkanım

Bir başka tesadüf de Aziz Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 80. doğum yıldönümünü yine bir üniversite salonunda kutlamamız oldu. Ekim 2004'de DYP'li bakan arkadaşlara 9. Cumhurbaşkanımıza 80. doğum yıldönümünü nasıl kutlayabileceğimizi sordum ve bunun Ankara'da düşünülmediğini anladım. Fizik profesörü dostum ve meslektaşım Kırıkkale Üniversitesi Rektörü Nuri Bey'den yardım istedim. Sağolsun, 01.11.2004 tarihinde üniversitenin büyük salonunda muhteşem bir tören düzenlendi.

Ankara'dan Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel,

yakın çalışma arkadaşları merhum İsmet Sezgin, Necmettin Cevheri, Cavit Çağlar ve başka politikacılarla beraber katıldılar. Törende ilk önce Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'in tebrik mektubunu okudum. Sonra hediye olarak göndermiş olduğu Azerbaycan halısını Sayın Demirel'e takdim ettim. Sayın 9. Cumhurbaşkanımız Demirel her zamanki gibi esprili bir teşekkür konuşması yaptı ve memnuniyetini dile getirdi. Töreni düzenleyenler olarak Nuri beyle ben de mutluydum. Yakın dava arkadaşları olarak Sayın İsmet Sezgin, Necmettin Cevheri, Cavit Çağlar da kendi minnettarlıklarını bildirdiler.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'le T.C. 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in ve Hocabey İhsan Doğramacı'nın dostluklarını anlatmak için bir fizik profesörü olmak yetmez, bunu kağıda dökmek için bir Viktor Hügo, bir Yaşar Kemal kalemi lazım. Bu kadar güzel, vefalı, comert dostluk bağları kuranları hayatımda çok az gördüm.

Türk Dünyasının altın kemeri Bakü Ceyhan Petrol Boru Hattını Haydar Aliyev'le Süleyman Demirel'in inanılmaz zor bir mücadele neticesinde yaptıklarını şahidiyim. GATA Komutanı Çetin Harman-kaya'nın hatıralarından.....

"Ocak 1999'da soğuk bir Ankara gecesi, Devlet Opera ve Bale Salonu'ndaki opera izlerken, görevli ismimi taşıyan bir levhayla arandığımı

rekli tıbbi müdahale neyse onun gereğini yerine getirmesini söyledim. Gece yarısı uçak Ankara'dan Bakü'ye hareket etti. Sabah, Prof. Tbp. Tuğamiral Ertan Demirtaş, Bakü'de Cumhurbaşkanı tarafından kabul edilerek muayenesini yaptı. Muayene sonuçları bana telefonla ayrıntılı olarak bildirildi. Sonuç olarak, GATA'da tedavi edilmesi uygun bulundu. O gün uçak, Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'i alarak Bakü'den Ankara'ya döndü ve GATA'da düzenlenen törenle karşılandı.

Gülhane Askeri Tıp Akademisi için büyük bir onur olan bu ziyaret hepimizde heyecan yarattı ve kardeş Azerbaycan Cumhurbaşkanı özel bir bölüme yatırıldı. ... Ayrıntıları yazmamın nedeni bu olayda Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in gösterdiği hassasiyet ve dikkatinin benim üzerimde yarattığı pozitif etkidir."

1998 yılında Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev ünlü ressam Nikas Safronov'u Ankara'ya gönderdi. Ressam Ankara'ya Sayın Demirel'in portresini yapmak için gelmişti ve benim misafirimdi. Kendisi çok sıcakkanlı, iyi birisiydi. Kısa sürede arkadaş olduk. Özel kalemi arayarak randevu istedim, ama Cumhurbaşkanımızın çok meşgul olduğunu bildirdiler. Sonra da bize bir kaç fotoğrafını gönderdiler, ama ressam Sofia Loren, Gina Lollobrigida'nın ona günlerce poz vererek çalıştığını, bu şekilde resim yapamayacağını, portresini yapacağı kişiyle konuşarak, canlı şekilde yapabileceğini belirtti.

Bu nedenle

Güniz sokağı direkt aramak zorunda kaldım. Neticede, 1 Kasım 1999 yılında Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev, Süleyman Demirel'in olağanüstü, Nikas Safronov imzalı, yağlı boya portresini kendisini 75. doğum yılı hediyesi ile tebrik etmiş oldu. Sayın Demirel ile 2004 yılında bir görüşmemizi de hoş bir anı olarak hatırlıyorum. Dünyaca ünlü sinema yönetmeni ve senaryo yazarı, günümüzde Rusya'nın en önemli aydını olan Andrey Konçalovski Ankara'da misafirimdi. Belgesel filmler yapıyordu. Son filminde Cumhurbaşkanımız Haydar Aliyev'in hayatını konu almıştı. Sayın Süleyman De-

oradaydım, yanımdaydım. 1992 yılında Süleyman Demirel gibi siyaset dühasının T.C. Başbakanı görevinde bulunması, 1993 yılında da Cumhurbaşkanı seçilmesi Türk Dünyası için bir şanstı.

Sayın Süleyman Demirel Büyük Atatürk'ün en büyük, en sadık devamcısı olmuştur. Büyük Mustafa Kemal'in "Yurtta sulh, cihanda sulh", "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimiz" ilkesi onun da ilkesi olmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanı şöyle yazmıştır:

"Türkiye Azerbaycan ilişkilerine gelelim:

Bir milletin iki devleti" olabileceğine buradaki en güzel örnek mevcuttur. Türkiye ve Azerbaycan ebedi dostluk ve kardeşlik anlaşmaları imzalanmıştır. Bu anlaşma olsa da, olmasa da Türkiye ve Azerbaycan kardeşdir, komşudur, dosttur. Türkiye'nin Azerbaycan'a her konuda desteklemesi manevi sorumluluğudur. Azerbaycan devletinin kuruluşundan itibaren geçen yıllar zarfında Türkiye elinden geleni yapmıştır ve yapmaya devam edecektir.

Bu süre içerisinde ben Türkiye'de Başbakan ve Cumhurbaşkanlığı görevlerini icra ettim. Bunu kendim için çok mutlu tesadüf sayarım."

Yüzyılımıza damgasını vurmuş büyük insan Süleyman Demirel'in en önemli özelliklerinden biri olan vefa duygusu, kendisinin üstün, etkileyici ve önemli vasıflarındandı. Yakın dostu ve kardeşi Haydar Aliyev Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Hastanesinde tedavi olurken tek bir gün bile onu yalnız bırakmamıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız dostlarımızın problemlerini, üzüntülerini kendisinin kabul etmiş ve çözümünde yardımcı olmuştur.

Süleyman Demirel siyasette haksızlıklara, darbelere, sürgüne uğrasa da devletine, ordusuna hiç küsmedi. Son yolculuğuna devlet töreniyle uğurlandı.

Yüce Tanrı'dan aziz dost, kardeş, baba- T.C. Cumhuriyeti'nin 9. Cumhurbaşkanı Sami Süleyman Demirel'e rahmet dilerim.

Mehmed Aliyev Novruzovlu, Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye ve İspanya Eski Büyükelçisi, Prof.Dr.